

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 25. junija 2020 - Leto XXX, št. 26

stran 2

»Kljub vsem viharjem ste ostali pokončni in zavedni Slovenci«

Parlament sprejel ...
stran 3

Tau sem tak erbala
stran 8

SLOVO NAJSTAREJŠIH OTROK OD VRTCA
stran 9

»KLJUB VSEM VIHARJEM STE OSTALI POKONČNI IN ZAVEDNI SLOVENCİ«

»Prvi stik z našimi Slovenci v Porabju je bil ravno v času koronavirusa, ko so se naši rojaki izkazali s podaritvijo zaščitnih mask in se tako povezali s Slovenci na oni strani meje,« je dejala ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch v izjavi za tisk v Slovenskem domu v Monoštru, kamor je v okviru svojega prvega uradnega obiska v Porabju pripotovala v spremstvu državnega sekretarja Dejana Valentinčiča in drugih sodelavcev.

Obisk vodje Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu se je tisto dopoldne pričel na Vzorčni kmetiji na Gornjem Seniku, kjer sta gostjo sprejela direktorja Razvojne agencije Slovenska krajina. Slovenska delegacija se je nato na sedežu Državne slovenske samouprave sestala s predsednikom krovne organizacije Karlom Holcem, nato pa obiskala Dvojezično osnovno šolo Jožefa Košiča in

skem Andreo Kovács dejala: »Zagotovo je prvi izziv pred tukajšnjo slovensko skupnost-

publika Slovenija pa ves čas bdimo nad Porabskimi Slovenci in skrbimo zanje. Tako

Ministrica si je med drugim ogledala tudi Mali Triglav na dvorišču Slovenske domačije v Andovcih

jo skrb za slovenski jezik, ki nas povezuje in nam tudi sooblikuje identiteto. V zamejstvu je še posebej pomembno, da se jezik ohranja, da ostane živ v družinah in seveda v šolah ter na vsakem področju življenja.« Slovenska ministrica je izrazila prepričanje, da je drugo

smo že v preteklosti podprli Vzorčno kmetijo in razvoj, ki ga ta ustanova prinaša, oziroma Slovenski center. Ko pa se bodo pojavili kakšni drugi projekti, ki bodo potrebovali dodatno finančno pomoč, je prav, da jim pride tudi matična domovina naproti,« je zaključila Helena Jaklitsch, nato pa še obiskala uredništvi časopisa Porabje in Radia Monošter. Obisk slovenske ministric se je povezoval z obeležitvijo dneva državnosti na Generalnem konzulatu RS v Monoštru. Na dvorišču diplomatsko-konzularnega predstavništva se je zbralo nekoliko manj gostov kot običajno, gostiteljica, generalna konzulka Metka Lajnsček, je namreč na tradicionalni sprejem zaradi varnostnih predpisov povabila le predstavnike porabskega prosvetnega, medijskega, kulturnega in političnega življenja. (Prisotna sta bila samo še župan Monoštra Gábor Huszár in veleposlanik RS v Budimpešti Robert Kokalj.)

V svojem uvodnem pozdravu je generalna konzulka dejala, da praznujejo »rojstni dan« samostojne matične domovine tudi Slovenci izven Slovenije, ki jim je pandemija pred meseci zaprla dostop do matice. Z olajšavami in nedavnim ponovnim odprtjem mejnih prehodov pa je bilo omogočeno tudi tokratno slavlje.

Ministrica Helena Jaklitsch je v svojem slavnostnem nagovoru

samostojno Slovenijo označila kot večstoletno željo naroda, ki mu danes zavidajo celo večji narodi brez lastne države. »Naši rojaki v zamejstvu in po svetu ste pisali pisma svojim oblastem s prošnjo in pozivi, da naj mlado državo priznajo,« je izpostavila govornica in dodala, da smo se šele v času pandemije zavedli, kako resnično pomembni so stiki med rojaki na obeh straneh meje. Opozorila je na številne ideje za nadaljnji razvoj na vseh področjih, ki jih lahko uresničimo v prid dobrososedskim odnosom. »Po današnjem obisku si dovolim reči: dragi prijatelji, velika stvar je tudi dejstvo, da ste kljub vsem viharjem, ki so skozi pretekla stoletja tako ali drugače poskušali omajati vašo narodno zavest in navezanost na matično

čem narečju povedal šaljivo pripoved o tem, »kak je rokav iz žunine lüknje vopotegno«. Bodoča srednješolka Štefanija Dravec pa nas je spet očarala s svojim glasom, tako pri prepevanju domače ljudske pesmi kakor s »porabsko« himno - Prešernovo »Zdravljico« je pristrčno odpela Hanna Wachter; mladi up seniške šole. Dekletiča slamnati okvir na tleh skupaj napolnili s poljskim cvetjem v belo-modro-rdečih barvah in tako izrisali slovensko trobojnico. »Polje« je bilo tudi osrednji motiv poetičnega razmišljanja učiteljice Valentine, ki je »slovenska polja« označila kot dovolj velika in bogata. Program je v celoti prevevala prekmurska ljudska glasba v nevsakdanjih izvedbah, končal pa se je z verzi Otona Župančiča: »Domovina je ena, nam vsem

Kulturni program na sprejemu ob dnevu državnosti je sestavila pedagoška asistentka Valentina Novak, v njem so sodelovali učenci gornjeseniške osnovne šole (z desne) Giulio Brunetto, Štefanija Dravec, Hanna Wachter in Mate Labritz.

domovino, ostali pokončni in zavedni Slovenci, zvesti svojemu rodu, jeziku in kulturi,« je svoj praznični nagovor zaključila slovenska ministrica. V krajšem kulturnem programu so sodelovali štirje učenci DOŠ Jožefa Košiča z Gornjega Senika, ki jih je tudi tokrat pripravila pedagoška asistentka Valentina Novak. Osmošolec Giulio Brunetto je gostom v spomin priklical prelomne dogodke pred 29. leti in z besedami Toneta Kuntnerja povedal: »Slovenec biti ni drugega kakor slovensko misliti, slovensko peti in govoriti.« Njegov sošolec Máté Labritz je - oblečen v porabsko nošo - v doma-

dodeljena, in eno življenje, in ena smrt.«

V drugem delu svečanosti sta splet prekmursko-porabskih plesov odplesala dva para Folkorne skupine ZSM Sakalovci, ki ju je na harmoniki spremljal Boris Velner. Ob slovenskem prazniku so nam v ušesih še dolgo odzvanjale spodbudne besede Valentine Novak: »Čestitam ti, da si Slovenec. Čestitam ti, da si Porabski Slovenec...«

(Fotografija na 1. strani: Slovenska delegacija na čelu z ministrico za Slovence Heleno Jaklitsch v Slovenskem domu v Monoštru v družbi gostiteljev.)

-dm-
foto: S. Eöry

Ministrica Helena Jaklitsch in državni sekretar Dejan Valentinčič (z desne) z direktorjem in sodelavkami Radia Monošter

Küharjevo spominsko hišo v samem središču največje porabske vasi.

Ministričin obisk se je nadaljeval v Andovcih, kjer si je gostja ogledala dvorišče Porabske domačije z Malim Triglavom, nato pa se v Števanovcih mudila še na dvojezični osnovni šoli in si ogledala tamkajšnje cerkev. Uradna pot je Heleno Jaklitsch končno ponesla v Slovenski dom v Monoštru, kjer je po krajših pogovorih s slovensko parlamentarno zagovornico Eriko Köleš Kiss in predsednico Zveze Slovencev na Madžar-

pomembno vprašanje povezano z gospodarskim položajem skupnosti. »Razvoj območja omogoča tudi zaposlitve in tako ostajajo ljudje v pokrajini. Tukaj lahko živijo, si ustvarijo družine in se počutijo varni,« je podčrtala Helena Jaklitsch in dodala, da vidi odlično priložnost v razvoju turizma.

Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu je poudarila, da je podpora madžarske države slovenski skupnosti dobrodošla, pomeni namreč stabilnost in omogoča finančno načrtovanje. »Kot Urad in tudi kot Re-

»SVEJT JE OVAŠKI GRATO«

Na srejni letošnjoga marciuša so mednarodne zdravstvene organizacije vözglasile, ka je koronavirus cejli svejt v nevarnost spravo. Epidemija je dosegnila Vogrsko ranč tak ino našo Porabje je to nej mog-

»Na srejni marca je vse dojstano, zdaj se pomalek začinja kulturno življenje,« pravita sekretarki Slovenske zveze Gyöngyi Bajzek ino Nikoletta Vajda-Nagy

lo vöostati. Kak so tistoga ipa na tau reagerali sodelavci Zveze Slovencev na Madžarskem, smo vöopitali dve sekretarki Zveze Gyöngyi Bajzek ino Nikoletta Vajda-Nagy.

»Svejt je ovaški grato, dvera so zaprli kulturni domi po vesnicaj, depa Slovenski dom v Varaši tö,« je začnila pripovedjati Biserka. »Misli-li smo, ka moremo drüge dvere oprejeti, zatok smo vöspisali en natečaj, prosili smo naše lidi od maloga do starejšoga, aj nam pošlejo malane kejpje, fotografije ali videoposnetke. Znamo, ka smo bili v tom časi izolérani, začnili smo ovak brodit, delati pa čütiti. Zatok smo prosili lüstvo, aj napravijo posnetke, ka bi meli uni pa mi tö spomine o tom časi.«

Na Zvezo so kejpje pa videone poslali zveškoga mlajši, tau pa z Gorenjoga Senika, Monoštra ino Sombotela. Zvün mladine pa so se pri organizaciji med karantenov spravljali z vözraččeni tö, vej pa Zveza več kak deset ljubiteljski kulturni skupin z več kak stau člani prejkma. »Vse skaus smo ž njimi gučali po telefoni, stike smo gordržali z mentorji pa vodji skupin v Porabji pa

Sloveniji ranč tak. Ništerni so povödali, ka jim fali, ka ne morejo vküper biti pa vaditi, ka ne morejo v enoj družbi biti,« je povödala sekretarka Gyöngyi ino cujdala, ka so na srejni juniuša že tak

brodili, ka leko ništerne skupine zavolo menjše virušne nevarnosti začnejo probati. »Če je mogaučnost, aj vadijo vanej. Depa znautra tö leko, samo aj nutdržijo navodila: prostor aj prejkzluftajo, držijo razdaljo pa nücajo razkužilo. Člani skupin že fejst čakajo, ka leko dale delajo.« Na konci majuša je na gorenjesinčarskoj Vzročnoj kmetiji Slovenska zveza držala svoj prvi program po karanteni, vküper z varaškim slovenskim Generalnim konzulatom. »Medeni zadvečerak smo meli že prva v planaj, zavolo olajšav pa smo ga leko rejsan zorganizerali,« se je spominala sekretarka Nikoletta. »Leko smo bili vanej, lejpo vrejmen je bilau. Pozvali smo mlajše tö, za nji smo držali delavnice. Mislim, ka se je dobro posrečilo.«

Sekretarki pravita, ka Zveza pomalek začne organizirati menjše programe. Med prvimi je tečaj slovenskoga jezika za začetničke, na šteroga samo osem lidi odi, tak se leko nutdržijo predpisi. »Začnemo z literarnimi programi, gde se vej, ka menje lüstva pride. Če je dobro vrejmen, leko tau vanej vöponücamo,

če pa nej, pa mamu veuko konferenčno dvorano, gde se leko vsega držimo,« je raztomučila Gyöngyi.

Pri Zvezi se v prvom redej za tau trüdijo, ka bi domanje skupine leko gorstaupile v Porabji. »Če se ponüdi možnost, seveda leko dejo na tihinsko tö. Skupine se morejo same odlaučiti. Mamu takše skupine, gde starejši člani pravijo, ka eške neškejo delati, malo kisnej bi začeli. Tau človek razmej,« smo čüli od Biserke.

Na letošnje leto pride več kraugli jubilejov. Varaški Komorni zbor spejva že 15 lejt, folklorna skupina porabski penzionistk pa pleše že 10 lejt. »Naša Slovenska zveza je letos dosegnila svojo 30. oblejtnico, tau škemo svetiti novembra. Drüge jubileje bi tö v geseni ali v zimi držali, vüepam, ka nam drügi val epidemije ne prekriža pá plane,« je povödala Nikoletta. Svojo 20. oblejtnico bi letos svetila števanovska gledališka skupina »Veseli pajdaši« tö. Jubilejna igra je že napisana, zavolo viruša pa so go nej mogli dobro zvaditi, tak de premiera kleti.

Slovenska zveza že več lejt sodeluje s porabskimi vrtci, štere pa so zavolo epidemije ranč tak za en čas zaprli. »Na srejni majuša so vrtice oprli, donk pa eške ne odi telko mlajšov v skupine, ka bi se leko pripravljali v poletnom cajti. Septembra začnejo z nauvim delom, pridejo nauvi mlajši, ništerni dejo v šaulo. Vse se znauva začne, pa če nej v geseni, te mo kleti sprtoleti že leko držali vküpne programe,« smo zvödali od Nikolette.

Osemčlansko predsedstvo krovne organizacije je že v majuši držalo sejo, vse dnevne rede pa more obravnavati pa sprejeti občni zbor tö. »Zdaj eške itak ne vejmo, gda bi leko djilejš vküppozvali. Do tega mau smo mogli fi-nančna poročila oddati do

Parlament sprejel novelo narodnostnega zakona

Parlament je 16. junija s 184 glasovi za, vzdržalo se je 9 poslancev, sprejel spremembo Zakona o narodnostih iz leta 2011, ki jo je kot samostojni predlog vložila v parlament Komisija za narodnosti. S spreje-

Državni sekretar Soltész (na sredini) s svojimi kolegi in zagovorniki ter zagovornicami

tjem novele zakona se bodo povečale možnosti avtohtonih, v zakonu priznanih narodnosti na Madžarskem.

To sta potrdila na tiskovni konferenci tudi državni sekretar za narodnostna in verska vprašanja v Uradu predsednika vlade Miklós Soltész in predsednik Komisije za narodnosti, nemški poslanec Imre Ritter. Soltész je izpostavil pomembnost zaupanja med vlado in narodnostnimi skupnostmi. Dobro sodelovanje in dialog med vlado in manjšinami potrjuje tudi dejstvo, da so novelo zakona več kot leto dni pripravljali in vložili v parlament sami predstavniki manjšin. Znak zaupanja je tudi, da bodo narodnostne organizacije prevzele lastništvo stavb, v katerih delujejo narodnostne institucije javnega šolstva (šole in vrtci). Sprememba zakona bo preprečevala tudi t. i. etnobiznis, »saj tisti, ki v zadnjih tridesetih letih niso našli svojih korenin, nimajo pravice z raznimi triki razdvajati avtohtone skupnosti,« je izpostavil državni sekretar.

Poslanec nemške narodnosti, obenem predsednik Komisije za narodnosti, Imre Ritter je povedal, da je ta zakon za narodnosti enak kot je ustava za državo. Spremenili so več kot petdeset členov zakona, v katerem je zdaj zapisano tudi to, da narodnostna vzgoja lahko poteka tudi v vrtcih, ki nimajo statusa narodnostnega ali dvojezičnega vrtca. To je pomembno predvsem za tiste narodnosti, ki nimajo lastnih vrtcev.

FS

konca majuša, zdaj so tau podugšali do septembra. Do tistoga moremo izvesti občni zbor,« je o planaj povödala sekretarka Gyöngyi.

Ništerne programe že lejo pri Zvezi organizirati že vleti: 12 mlajšov bi leko prišlo na srejni juliuša v varaški poletni slovenski jezikovni tabor; kak soorganizator sodeluje krovna organizacija pri julijskom pohodi na Triglav; augustuša držijo v Slovenskom domi tradicionalno Mednarodno likovno kolonijo. Za september

planerajo sodelavci nika sploj nauvoga: na programi »Improtehnika« bi improvizérane prizore nutpokazali mlajši pa starejši vküper, tau pa v domanjor porabskoj rejči.

Pri Zvezi Slovencev na Madžarskem brodijo za gnauk na menjše prireditve, vej pa za vekše programe eške nega uradni predpisov. Sekretarki pa donk vüpata, ka pomalek vse nazaj v normalen ritem pride ino kulturno življenje v Porabji pá redno začne tečiti.

-dm-

PREKMURJE

Raubar

V Prekmurji se ne zgodi tak na-gausti, ka bi raubar voporobo kakšno banko, sploj pa nej na vesnici. Tau se je pred kratkim zgau-dilo na Cankovi, gé se je pauleg toga vseküper za raubara ške tragično končalo. Sredi beloga dneva je moški s pistolo v rauki staupto v zidino, v steroj je poslo-valnica Deželne banke Slovenije. Od zaposlenih je terdjo peneze, stere njemi je uslužbenka te tüdi dala. Po tistom je zamaskerani moški probo vujti, ali za njim so, kak je sledkar raztolmačo di-rektor Policijske uprave Murska Sobota Damir Ivančič, začnili be-žati in ga loviti trge lidge, steri so v tistom cajti stali pred zidino, v steroj je banka. Gda se je raubar obrno in so vidli, ka ma pistolo v rauki, si je eden premislo, dva pa sta ške furt bežala za njim. Na konci je osto samo ške en človek, prauti steromi je raubar večkrat strejlo, samo nej v človeka liki doj v zemlau. Vseeno je té človek, ste-ri je romske narodnosti, raubara zgrabo in sta se začnili biti. Po tistom, ka je raubar obležo, se je ranjeni Bojan Baranja, steroga so sledkar odpelali v špital, gé je osto par dni, nej pa je biu fejst poško-dovani, šau par metrov vkraj, rau-bar, steri je delo kak policaj, pa se je malo po tistom na cankovskom nogometnom igrišči dojstrejlo. Policaji so pravli, ka je biu Baranja trno batriven, vseeno pa so ške cujdali, ka naj lidge rajši ne delajo toga, vej pa se leko za njih te lagvo konča. Za raubara poli-caja, steri je napravo samomor, so pravli, ka je meu zadnje cajte dosta nevol, vej pa je zavolo iger na srečo napravo velke dugé in je meu zavolo toga tüdi velke prob-leme v privatnom življenji.

Silva Eöry

Metka Recek, leranca iz Rogašovec

»Tau je bogastvo, stero ti ostane«

Metka Recek iz Rogašovec je že duga lejta leranca na osnovni šauli pri Gradi. Tak kak skor vseposedi je tüdi ona v cajti epi-demije nauvoga koronavirusa mlajše včila od dauma: »V začetki smo si sploj nej mogli pred-stavljati, kak tau bau. Ge v etom leti včim prvi razred, tak ka sam naloge in tanače mlajšom največkrat prejk maila pošilala, ka so jim stariške te leko pomagali. V prvom razre-di so ške premali, ka bi sami računalnik nücali. Morem prajti, ka so se stariške rejsan fejst potrüdili in so s svojimi mlajšami delali ške več, kak sam jim ges zapovedala.«

Sama je mela lepo detinstvo, čiglij so bili tau ške cajti, gda so že od malih naug mlajši mogli delati, »sploj zatau, ka sam na paverstvi gorrasla. Oča je

Metka Recek trno rada planinari

vejdati, sploj o vogrskom krali Matiji Korvini, steroga v Sloveniji poznamo kak Krala Matjaža.

Té zgodbe je mama v cajti drüge svetovne bojne čüla od svoje vogrskere lerance: »Moja mama je dosta znala povedati tüdi o svoji babici, moji prababici, stera je ena takša batrivna ženska bila. Ona je moža, steri je biu Avstrijec, tapistila, vej pa je stanovanje v Graci s kartanjom, in tau celau dvakrat, zapravo. Mela sta šest mlajšov, štirge so rano mrlji, ostali pa sta dveji čerki, s sterima je prababica te prišla nazaj na Goričko živet. Mamina teta, stera je odišla v Merko, je ram, steroga je v Rogašovcaj leta 1900 dau zazidati lotaroš Karoly Horvat iz Sombotela, odküpila leta

1927. Od tistoga mau je té ram v lasti naše držine.« Po zgotovljeni osnovni šauli je šla v Maribor, na srednjo vzgojiteljsko šaulo. Gda je šaulanje že prauti konci šlo, si je tak vözbrodila, ka bi rajši leranca bila. Vpisala se je na Pedagoško akademijo, gé je študerala razredni pouk. Pravi, ka se je od tistoga mau, ka je začnili včiti, dosta vöminilo, »pauleg toga je gnesden dosta tistoga, ka smo inda sveta v prvom razre-di včili, razpotegnjeno na tri lejta, tak ka zdaj sprvajam en razred vse do tretjoga razreda.« Pove mi ške, ka se že duga

Metka Recek pravi, ka je njena mama dosta zgodbe znala pripo-

lejta spravla tüdi z gledališkim delom. Že v osnovni šauli je dostakrat reciterala na proslavaj,

po tistom, ka je srednjo šaulo zgotovila, pa so jo »potegnili« v domanje kulturno društvo: »Letos naša dramska skupina, stera se zove Močnikovi, slavi 20 lejt. V cajti epidemije smo na žalost nej mogli toga okraugloga jubileja proslaviti, vüepam, pa ka mo tau letos ške leko napravili.«

Metko Recek te gnesden na odri bole na redko vidli, vej pa zdaj bole na skrbi ma organizacijsko delo v rogašovski dramski skupini, stera se je že večkrat predstavila tüdi v Porabji: »V začetki nas je bilou dosta, tak ka smo mogli vloge talati med dva igralca, ka so te leko vsi staučili na oder. Gnesden je tak, ka nas nega zadosta. Tak pač gé, ka eni gratajo starejši, mladi se oženijo, eni se odselijo, pa tüdi ovak majo lidge furt menje časa. Pauleg toga moreš za igro meti tüdi dar, nej samo volau.«

Nej je tau edini hobi, za steroga ponüca dosta cajta, vej pa rada tüdi planinari, odi v brege, tüdi tiste bole visike. »V šestom razre-di, gda smo bili na izleti v Logarski dolini, sam gledala gor na gore in sam si brodila, ka bi bilou trno fajm gor titi. Moj stric, on je biu duhovnik, je biu tisti, steri me je prvo

paut pelo na Triglav. Mislim, ka je bilou tau v cajti mojoga študija. Do zdaj sam že osemkrat bila na najvišišoj slovenski gori, ške večkrat, trestikrat, pa sam bila na Ojstrici, tak ka je tau moja najljubša gora,« ške raztolmači in cujda, ka rada potuje tüdi po sveti. Bila je že v dosta rosagaj, največkrat, petkrat pa v Kanadi, gé ma tüdi žlato. »Mamine tri sestere in brat, steri je dveji leti nazaj mrau, so se ta preselili. Žlata žive v Toronti, Edmontoni, na Jukoni, tau je pauleg Aljaske, pa tüdi v Vancowri, tak ka sam si vse té kraje že poglednola. Leko povem, ka sam vidla več Kanade kak dosta tistih, steri v tom rosagi živejo. Tau je bogastvo, stero ti ostane. Eni si rajši večkrat küpijo nauvi avto, ge pa rajši peneze ponücam za po-

Rada odi po sveti; kejp je biu napravljeni na Janponskom

tovanja,« je ške povedala soga-vornica, stera žlate nema samo v Kanadi, liki tüdi v Porabji. »Od mojoga dedeka brat, piso se je Čerpnjak, je živo na Gorenjom Seniki. Po tistom, ka se je Slovenija osamosvojila in se je granica gorodprla, smo ojdli ta. V eni krčmi in bauti, gé je delala mamina sestrična, smo se večkrat stavili. Zdaj sam na žalost zgibila vse stike, tak ka bi bilou fajm, če bi se leko z žlato pa povezali,« je na konci ške cujdala Metka Recek.

Silva Eöry
Kejpi: osebni arhiv
Metke Recek.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

CVETJE V KUHINJI

Bilo je na Krasu v vasi Kačiči pri Belajevih, ko nam je zelo uspešna poznavalka in gojiteljica zelišč gospa Andrejka

jih tudi kandiramo. Za razliko imajo češnjevi cvetovi okus po česnu in čebuli. Cvetove in popke lahko vlagamo, sku-

nejo grenki. Veliko gospodinjski priskrbi med z regratovimi cvetovi. Uživamo jih lahko tudi surove ali kuhane, lahko jih namočimo v vino ali potresemo po rižoti. Prav tako ima bezeg sladek okus in vonj. Pred uporabo cvetov ne

je ovito v vlažen papir.

Zelo pomembno pravilo, ki ga moramo upoštevati, je, da pri uživanju cvetja niso vsi deli užitni. Če cvetje ni preverjeno, da je užitno, se lahko zastrupimo. Nikoli ne uživamo cvetja, ki je bilo poškropljeno

Okrašeni kruhki s plavico, marjetico, mačeho, listi rukole, drobnjakom

postregla z mini obloženi mi kruhki z zelišči. Kruhek je bil namazan z zeliščnim

hamo ali jih sveže dodajamo solatam in juham. Podobno velja za cvetove drobnjaka. Ta

Kruhki obloženi s šetrajem in drobnjakom

Spomladi so cvetovi divjih trobentic zelo dekorativni na solatah

maslom, posut s šetrajem in cvetom drobnjaka. Tako mikavno je bilo videti, da je v trenutku zmanjkalo. Užitno cvetje predstavlja v kuhinji posebno strast. Kljub temu pa to ni iznajdba sodobne kuhinje, ampak je bilo cvetje v modi na krožniku že v času kraljevanja kraljice Viktorije. Danes ga uporabljajo na krožnikih najbolj priznani kuharji v Franciji, Veliki Britaniji, na Japonskem in tudi pri nas v Sloveniji.

Spomladi nas s specifičnim okusom razveselijo jabolčni cvetovi, ki se dobro podajo raznim sadnim solatam. Lahko

je še prav posebno uporaben v floristiki za bidermajer šopke. Mačehe imajo bolj nežen okus in jih dodajamo solatam, z njimi dekoriramo torte, pa tudi k sirnim ploščam se podajo, juham in raznim pijačam. Zgodaj cvetoči jasmin uporabljamo za dodajanje okusa čajem, pa tudi v rižote in juhe. Velikokrat nam rukola uide v cvet in ne vemo, kam s cvetovi. Le-te lahko uporabimo za rahel pikantni okus, dodamo solatam ali sirom.

Regratovi cvetovi so najslajši takoj po tem, ko jih poberejo. Imajo rahel okus po medu, stari cvetovi pa postaja-

peremo, saj s tem odstranimo večino okusa. Okusni so tudi ocvrti in posuti z sladkorjem. Zelo raznolike okuse imajo ognjiči. Naletimo na pekoče, grenke ali rahlo pikantne. Potresemo jih po juhah, testeni-

ali izpostavljeno pesticidom. Najbolje, da cvetje sami pride-lamo ali nabereemo v naravi. Večina cvetja je bogatega z vitaminoma A in C. Skoraj pri vseh cvetlicah pred uporabo odstranimo peščiče.

Obložen krožnik s krešo, s kapucinčki, črno kumino

nah, rižotah.

Če nabiramo cvetje sami, je najbolje, da ga nabereemo zgodaj zjutraj, ko vsebuje največ vode. Nekaterega cvetja pred uporabo ne peremo, samo otresemo, da iz njega odpadejo morebitni insekti. Določeno cvetje je uporabno takoj, ko ga pobereemo. Drugo lahko shranimo za več časa, najbolj-

ALI STE VEDELI...

Da je okus cveta sončnice podoben artičoki, vendar ko je še zaprt v popek, in da so cvetovi gladiol odlični v namazih in v solatah?

Besedilo: Olga Varga
Fotografije: svetovni splet in lastni arhiv

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Policaji na biciklinaj

Po velki varašaj pa na plažaj se poleti že več lejt vozijo policaji na biciklinaj. Najprvin smo tašo v meričkom filmu, v Baywatch-i leko vidli, ka je nam te še malo smejšno bilau. Tistoga ipa smo si pri nas sploj nej mogli predstavlati, ka bi policaj kratke lače noso pa na biciklini sejdo. Te so maksimum na konjaj sejdl, če je kakšna paradija bila.

Par lejt nazaj, najprvin v Budimpešti, sledkar pri Balatonu, so se že pokazali tū pa tam policaji na biciklini. Gda so vidli, ka tau funkcionira, ji je od leta do leta vsigdar več bilau, najbola tam, gde je dosta turistov odlo. Tej policaji so gnesden že fejst potrebni, zato ka tam, gdé se z avtonom ne more pelati, pejški je pa daleč, tam pridejo prav biciklinge, kak pri vodej na plaži pa v velki varašaj. Tej policaji so nej samo zavolo kaznivi dejanj tam, liki zato tō, aj pomagajo turistom, če do kakšne informacije škejo priditi.

Od junija naprej v turistični sezoni se že v Somboteli tō leko srečamo s policaji, steri se z biciklini vozijo. Največkrat v centri mesta, pri jezeri Csónakázótó pa pri kopališči. Največ kontrole do tam napravili, gde je največ turistov, gde je največši promet, najbola pa na prireditvaj. Tau je fejst važno delo, s tejm, ka pomagajo turistom, skrb majo nanjé, vplivajo na tau tō, ka drūgo leto nji več pride. Zato ka niške neške na tašo mesto idti na dopust, če je ranč fejst lejpo pa vrejdnó za pogledat, gde se bojati trbej.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Sedem Michelinovih zvezdic za Slovenijo

Mednarodni kulinarični vodnik Michelin je Sloveniji oziroma slovenskim restavracijam podelil kar sedem zvezdic. Dve je dobila Ana Roš oziroma njena Hiša Franko iz Kobarida, po eno so si zaslužili Hiša Denk (Kungota), Pri Lojzetu (Zemona pri Vipavi), Vila Podvin (Radovljica), Dam (Nova Gorica) in Atelje (Ljubljana). Podelitev, ki je potekala na Ljubljanskem gradu, je imela nekajmesečno zamudo zaradi koronavirusa. S posebnimi nagradami za trajnost so nagradili Gostišče Grič, Monstero bistro, Hišo Franko, Gostilno Za gradom, Gostilno Krištof in Gostilno Mahorčič, kar 37 gostiln pa je prejelo posebno Michelinovo nagrado krožnik, »plate«. V posebni kategoriji nagrad Bib Gourmand, ki odražajo odnos med kvaliteto in ceno, so nagradili še devet gostiln. Skupno so pri Michelinu v vodnik uvrstili 52 slovenskih restavracij. Gwendal Poullennec, mednarodni direktor Michelinovih vodnikov, je dogodek napovedal z ugotovitvijo, da je bila vse od prve izdaje Michelinovega vodnika pred skoraj sto dvajsetimi leti naloga ocenjevalcev odkriti najodličnejše kulinarične destinacije po svetu. Dodal je: »Slovenija je brez dvoma med njimi, še posebej zaradi talentiranih in kreativnih chefov, ki zaradi izrednega naravnega bogastva, ki omogoča pridelavo visokokakovostnih surovin, iz dneva v dan ustvarjajo izjemne jedi.«

Ukrepi se sproščajo

Vlada je v okviru sproščanja ukrepov dovolila, da je od 15. junija naprej dovoljeno javno zbiranje do 500 ljudi, poleg tega je izdala tudi odlok, s katerim je od tega dne naprej znova mogoče organizirati mednarodna športna tekmovanja. Sprejeta je bila tudi odločitev, da se ponovno omogoči javni prevoz potnikov v mednarodnem prometu.

Kálmána Mikszátha »Dobri Palóci« - 12.

Palóci vörjejo v šatringe, radi majo misterije, bogijo se vragauv ino skazanc. Nad njimi lejta čaren kovran: tau je usoda. Probajo vönajti, kak majüta s svojimi perautami. Kauli nji je skrivnostna, gausta meгла, ino če kama ne morejo pogledniti z očami, tisto mesto napunijo s sencami pa strašnimi ino čüdnimi stvauri. Vküpzmejsijo tazlüčane drtine fantastični ljudski pripovejsti, od šteri v njini düšaj vöra grata. Ge sem šatringe ranč tak z mlšečimi pravlicami v sé poceco ino vörjem v nji. Svejklost včenjá je njini čaren kejpa samo malo bole sürkastoga napravila, de ga pa je nej vničila, vej pa eške itak nazajponim na srmaka Palyusa, nikdar mi néde z glavé.

Biu je naš kočiš ino moj oča ga je gnauk dau zavolo nikšoga maloga štiklina za štiridvajsti vör zaprejtí. Njegva vauza je bila edna kmična kamra, gde je méрно preživo nauč. Vej če je pa eden moški pri sodakaj slüžo, se s kaj takšim dosta ne spravla!

Gda ma je lapica zrankoma gesti nesla, sem cujbíu. Veseli je biu ino füčko je, gda smo dveri pá zaprli.

Komaj pa je minaula edna vöra, smo mi, mlajši, šteri smo se na dvoriški špilali, na gnauk samo čüli obväpano, boleče kričanje s kamre, kak liki bi se zglasila edna ftica bobnarica.

»Palyus, Palyus!« sem se drau ino mlato dveri. »Ka je nauppek? Povejte že nika!« Niške je nej valas dau.

Nut sem pokukivo na klüčinoj lüknji. V auči mi je vdaro oster piš, žveplena para se je völejvala, znautra pa je tak pufko pod, kak liki bi se ribala dva človöka; v raščanje se je gda pa gda nutmejšalo nikšo taupo raupenje, nikšo slabo saupenje. Prestrašo sem se v cejlöj düši. Odleto sem po očo ino ma povödo, ka se s Palyusom nika lagvoga godi.

»Ne boj nauri, sinek, nikšo bajo nema. Samo postrašüje vas tisti stari impostor.«

Ino ka bi tau včasik posvedoč, je opro kamrine dveri ino Palyusi povrno slobaudnost. Tisti pa je vöprizvajo na smrt blejdi, brezi mauči, kak liki bi devet lejt pridijo plesnivi cvejtvauze.

»Kisnau je!« je raupo. »Kisnau je že!«

»Ka je kisnau, ti medved, ti?«

»Sem že podpisö kontraktuš z vragaum,« je saupo ino njegovizobgé so škripitali.

»Norijo gučíte, Palyus,« sem se zglasö. »Kak ste pa podpisali, če ranč pisati ne vejte?«

»Krvavi križ sem napravo z rokauv,« je pravo britko, gorzö süko rokav svoje graube srajce ino pokazo malo lüknjö na svojoj pravöj rokej, na šteröj se je te eške tö vidla edna kmičnoredéča krapla krvi. »Od tec je šatan vöspüsto krv.«

»Ka si pa podpisö?« je moj oča pito s smejom.

»Sebé sem audo za edne čizme pa eden redeči židani rejkli, šteröga vrag s senja s Putnoka za strino Galando prinesé. Edno leto žitka mi je več samonjau.«

Globko mi je v spomini austö té kejpa, od šteröga pa smo nikdar nej gučali, vej ga je pa vsikši pri rami pozabo, samo ge sem na očaj emo staroga Palyusa, šteri je z dneva v den zgüblo volau, vsikšo nedelo djenu odíšo v cerkev ino sem ga med dnevom tö dostakrat vüdo moliti za kakšov oslicov, z dojvzetim klabükö.

Srmak Palyus! Zaman je bila molitev, nika je nej velala! Za edno leto, gda smo se prebidili na eden vihéren zranek, ga je vöter že zibo na kamrini dveraj, na vrnji pant se je obeso: krepke peté njegoví veuki lederni bočkorov so se vküpvdardjale, kak liki bi srmak Palyus plesö.

Zdaj pa je na gnauk donk vsakšöma na pamet prišo njegoví kontraktuš z vragaum, šteröga je tak pošteno nutdržö. Spominali so se vsakše njegové rejči, štere je te vöpravo, eške posaba tisti o strini Galandi.

O staröj Galandi so v Bodoki

že dugo klajfali, ka je čalarica: una je prej zvörčila krave v vesi, če so nej mlejko davale; če pa je štoj žmetno zbetežüvo, je tisto tö gvüšno strina Galanda čalejrskö vösküjala. Če so gospaud plebanoš krče v želaudci meli ino so na svetek nej mogli predgati, ali pa če je toča na mezeve vdarila, je bila za tau ranč tak stara Galanda kriva. Ta strina Galanda je prala na srmaka Palyusa. Ta rejč: »prala«, venak v varaški salonaj nika ne znamenüje, depa pri prausnom lüstvi dosta vela. Če nekak na ednoga staroga legéna peré, je tista ženska za njega vse, je senca, štera ga sprevaža; poštüje ga, gda živé, djauče za njim, gda mrgé. Tau je eden zakon, šteröga ne drží vküper prisega, liki en küp gvanta.

Srmaka Palyusa je tö strina Galanda sprevedila do cintorske grabe.

Tau je bilau nindrik na začetki geseni. Prišla je trda, grauba zima. Zemla je bila pokrita z bejlím lijenom, kak majo šegau gučati poeti, vöter je füčko, srenatne vejke drejv pa so praščale kak čönte.

Če je štoj gda v Bodoki odo, je gvüšno na pamet vzeu mali bejli ram, šteri je stau včasik pauleg cintora ino šteröga vsa okna so gledala na graubišče. Moja mati ga je dala ta zozidati. Mejla je tam nekakoga, šteröma je stejla vsikdar blüzi biti. Tü smo živeli, v etom rami, gde je bilau vse tak žalostno, vse tak strašlivo.

Ka pa eške na licijovo, šterö je tak ali tak den čalaric.

V živom spomini mam eden takši den, tistoga, šteri je prišo po pokapanji Palyusa.

Mladi pastérge so začnili rediti Licijove stauce, kočiške so na štaline dveri s česnekö križe malali prauti grdim čalaricami, mlajši pa smo trepetlavo gledali, kak prihaja večer, kak gazdarice ognjeni mejkeu prejkvzemejo nauč.

Naš straj pa je cejlak preméno, gda sta večer prišla dva gosta:

sestra mojoga očo s svojov malov čerdjauv. Bole batriven sem grato, vej de pa v sausednoj izi tö nekak spau. Zdaj leko čalarice samo prejk tiste sobe pridejo. V tajöj gvüšnosti sem

slatko zaspo ino med senjami dale tkau pripovejsti od svoje materé.

Mojiva stariša sta se od nika nej bodjala ino ge sem se toma strašno čüdivo. Kak liki bi se ranč nej brigala za licijovo, nika sta nej gučala od njega.

Kauli paunauči pa je vse nas na gnauk zgonilo kričanje tetice Marike s sausedne izé. Brž smo taskaučili, ka bi vidli, če má lekar deklüčina kakšo bajo. Tetica Marika je tam ležala z razvezanimi vlasami, je na pau omedlejla pa na srejdí sobe trepetala, ino samo s vtrgnjenimi rečami je leko raztömačila, ka se vanej godi.

Od zvüna se je rejsan čülo peklenško rogatanje, pisauvge so kavülili, nekak je kričo pa djajcko, nika je praščalo kak grom.

Vö smo poglednili na okno. Mejsec je strašlivo svejto na cintor. Grobe je pokrivo snejg, bejli so bili kak agnjeci na pašnjeki; samo naša visika kripta se je redeče svejtíla.

GALANDA

Na drugom konci graubišča, gde je biu pokopani Palyus, je stala čudovitno lejpa dekla z razvezanimi, črnimi vlasami, njene svejkle oči so se blisketale ino veuki pisauvge so trgali,

grizli njeno tejló.

Njeno marmornato čelo, na šterom je kralüvala nikša demonska kmica, je krvavelo, z njeni rauk je bila srajca cejlak dojstrgana ino z njenoga lejpora tejló je gvant viso kak ronja. Redeča krv je z njeni prsi špricala kak tenki cürek vodé.

S svojimi drauvnimi rokami je vküppobérala tau krv ino go lejvala v auči pisauv, šteri so zavolo toga géčali ino boleče vrazmo skakali, de so se pa za en malo povrnauli z nauvim čémérom.

Ino kak liki bi se zmejs grobi na cintori opérali, so vsikdar nauvi pisauvge prišli vó z bejli grüd. Oprvim so bili samo črne, drauvne piknje, štere so naglo rasle, končno pa so s strašanjiskim lajanjom prileteli k Palyusa grobi ino nikdar je je nej stelo sfaliti.

Moj oča je trepeto, gda je nutresno okno, ino je skoro omedleu, de je pa naja z materdjov eške odvlejško do postebe.

Zrankoma se je že po vesi čüu

glas, ka so prej vnoči, na licijov vrazgé v formi pisauv raztrgali edno čalarico.

Tau smo mi tó svedočili, zatok so veški prejdni včasik vküppauzvati edno komisijo, ka bi na samom mesti potrdili štorijo.

Proso sem očó, aj leko dém s tejm čestilivim tanačom.

Naprej je stapo stari birauv, za njim je klepo gospaud Bugó Istók ino s svojim lesenim botom drego zemláu. Tam je biu Suska Mihály tó, šteri je naponi trdo, ka če prej rejsan negajo čalarice na tom svejti, je leko zdaj donk ovak.

Prišli smo k Palyusa grobi ino vidli mesarijo. Tisti grob je biu takši kak eden spoj nauvi, vóžošiti rejkli. (Srmak Palyus si je cejli žitek eden takši mangli želó.) Samo ka so bile tiste rauze s krvjov namalane na bejli snej!

Tisto strašno mesto je bilau puno z raztrganim gvantom. Eden sivi platneni falat: tau je vacalejš - eden redeči židani falat: tau je rejkli (venak vrnau tisti, za šteroga je Palyus kontraktuš z vragaum podpisó), tū pa tam eden falat z grauboga, domanjoga platna: tau je gvüšno srajca.

Stari birauv je popravo svoj klabük na glavej ino začno tomačiti (vsi zamaj smo ga fejst poslúšali):

»Ge sem skoro gvüšen, ka se je snočkar kaj takšoga venak eške v Pešti nej zgodilo.«

»Dobro, depa ka zdaj broдите o tem?« pitajo člani tanača brezi potrpljenja.

»Brodo bi že kaj,« brunda stari birauv, »samo če bi nej bila edna veuka baja ...«

»Ka bi pa tisto bilau, čestilivi gospaud birauv?«

»Tau je baja, ka je tau mesto, gde stogimo, gde se je Lucifer skazo, trnok blüzi našoj vesi; ino je nej zavolé blüzi mejej; vej če bi tau mesto, gde se je Lucifer skazo, bliže mejej bilau, bi leko mejau vse do sé v dar dali vesnici Gózon ino te bi gózon-skoga birauva glava bolejšla ino nej naša, ka aj napravimo. Tak

pa jim ne moremo dati mejau, vej bi pa nam nika nej ostalo.« Čalejska deputacija je rada bila takšoj globkój modrijí ino je včasik poslala maloga birauva po čestilivoga gospauda plebanoša Kubcsika, ka bi posvečali tisto mesto ino tiste fálate gvanta, tau pa tak včasik, vej pa tačas kršćanjiski človek ne smej ranč blüzi staupti ino nej v rokau vzeti tiste peklenške ronje, če rejsan tau prosi preiskava.

Tačas, ka so gospaud taprišli s kadihom ino posvečali tisto mesto ino ronje, so že vküpprišle vse stare ženske z »gornje vesi« ino od vóšivanja na golejri vtrgnjene srajce brž gvüšne bile, ka je tisto od nikoga drugoga nejvalen bojdi Jezoš Kristoš - kak liki od strine Galande.

»Zažgati go trbej! Presmekniti trbej tau prekleto staro čalarico!« so kričale od vseposedik, samo ge sem vujo z glávauv, šteri sem djenau vüdo, kak liki bi eške zdaj pred mojimi očami bilau, ka je tisto edna čudovitna bejla dekla bila, štero so snočkar pisauvge raztrgali.

»Eške na ognji nede gorejšla!« so se svajüvale stare Palócke.

»Vej mo že vidli, hej!« pravi birauv. »Če so je leko v Szegedi zažgali, te go ge tó leko ... ali ka?«

Vdardjo si je prsi, tak je gizdavo maršero na začetki procesije, štera se je napautila zdravan prauti zamazanoj üti strine Galande.

Eden pravi šereg smo gratali tačas, ka smo taprišli. Pri grajki sta dva maliva birauva, kak tau poštenjé prosi, z graubim svajüvanjom vrazmo zagnala zbesnjeno lüstvo ino samo namé pa veške prejdne nutspistila. Najnaprej so vseposedik šli gospaud plebanoš Kubcsik s kadihom.

Staupti smo v künjo. Tam so se na špajeti v veuki laboškaj küjale ino peklenško vonjale vsefelé prlóvke. Držali smo se za naus ino pomalek, na prstaj odišli k ižinim dveram, gospaud plebanoš so potegnili

špajeti ino prejk lüknje oprvim posvečeni dim nutspistili, eške samo te smo se pokisili nutstaupti.

Tam je ležala na svojoj pisanoj posteli, stara baba je lecala ino se žaurdjala. Glávau si je močála z ledom, na njeni grdi grbaj se je nika nej vidlo, ka bi gi bar nika špajšno bilau, na bradi je mejla pet dugi, sejri kosmin, zavolo šteri je biu obraz te krapance eške bole strašlivi.

»Kak ste kaj, draga moja strina?« je na mili, z veukim poštenjom pito stari birauv, vej je pa niške nej naure gobe djo, ka bi razčemeriu edno staro čalarico.

»Vej mi je pa lagvo, dragi sinek. Puna sem z ranami pa vgejdi. Poglednite mojo tejló!«

Ino je zdignila raub blazine, ka bi se vidla rana na njeni prsaj ino penski vgejdi na süji nogaj. »Hihihhi!« se je hrzala ino pokazala mesto svoji nekdejšnji zaubov, »malo dela sem mejla snočkar.«

Ino je s svojimi redečimi očami na veuko poglednila člane tanača, šterim so začnili šklepetati zobgé.

»Zdaj je že gvüšno, ka je una čalarica!« mi je šuktivo gospaud Buga Istók.

»Nej je una! ... Kaj bi pa una bila!« sem tüoma valas dau. »Ge vódržim pri tem, ka je bila čalarica edna lejpa dekla. S svojimi očami sem vüdo.«

Strina Galanda je vópotegnila svojo čontasto, povito rokau spod blazine ino mi prtíla:

»Ej, ej, vej pa brodiš, ka stara Galanda ne more lejpa biti, če tak šké? Ej, ej, skrb mej, ka ne srečaš staro Galando, gda 'š vüdo najlepši ženski obraz ...« Stari birauv je dregno fiškališa, fiškališ je dregno maloga birauva, mali birauv pa je dregno gospauda plebanoša ino smo lepau v redej, brezi edne rejči, tüoma vóodšütali z iže.

novelo »Galandáné asszonyom« (1882)
na domanjó rejč obrno: -dm-
ilustracija: -mkm-

... DO MADŽARSKE

Učbeniki so pripravljani

Do predpisanega roka so pripravljani vsi učbeniki, je izjavil prejšnjó sredo državni sekretar za javno šolstvo Zoltán Maruzsa. Vsi učbeniki, ki so bili sestavljeni že v skladu z nacionalnim kurikulumom, so dosegljivi tudi v PDF-obliki na strani Tankonyvkatálogos.hu. Vse učbenike bodo natisnili v mesecih junij in julij in jih bodo začeli s 1. avgustom dostavljati na šole. Na seznamu učbenikov je trenutno 2907 naslovov. Za učbenike so značilni: nacionalna zavednost, osredotočenost na otroke in sodobnost 21. stoletja, je poudaril državni sekretar, ki je izrazil veselje nad dejstvom, da bodo od 1. septembra dobili učbenike zastoj vsi učenci.

Sodišče EU: zakonodaja o nevladnih organizacijah krši pravo EU

Madžarska z zakonom o nevladnih organizacijah, ki se financirajo iz tujine, krši pravo EU, je prejšnjó sredo razsodilo Sodišče EU. Postopek pred Sodiščem EU je proti Madžarski sprožila Evropska komisija.

Madžarska je zakonodajo o nevladnih organizacijah sprejela leta 2017 in med drugim predvideva, da se morajo nevladne organizacije, ki prejemajo finančno pomoč iz tujine, registrirati pri oblasteh, te informacije so nato javno objavljene na spletu. Prav tako morajo nevladne organizacije na svoji spletni strani in drugih javnih objavah navesti, da gre za organizacijo, ki prejema pomoč iz tujine. Pri registraciji morajo nevladne organizacije tudi navesti število donatorjev, ki so jim namenili več kot 500.000 forintov (približno 1500 evrov). Nevladne organizacije, ki zapadejo pod ustrezno madžarsko zakonodajo, morajo iz tujine na leto prejeti več kot 7,2 milijona forintov (približno 20.500 evrov).

Sodniki sodišča so razsodili, da je madžarska zakonodaja o nevladnih organizacijah diskriminatorna ter neupravičeno omejuje tako delovanje organizacij kot tudi tistih, ki prispevajo finančna sredstva, kar pomeni med drugim kršitev prostega pretoka kapitala. Po mnenju Sodišča EU madžarska zakonodaja o nevladnih organizacijah krši tudi pravico do spoštovanja zasebnosti in zaščito osebnih podatkov.

Tau sem tak erbala

Šauštrno Magdo, po možej Bartakovič, vsikši dobro pozna v Porabji kak učiteljico, ravnateljico pa vodjo ljudski pevki v Števanovci. Gda je zgotauvila na visoki šauli, potistim včasim je na osnovni šauli v Števanovci začnila včiti pa za več deset lejt je odtistec v penzijo odišla. Zdaj 60 lejt, ka je učiteljica gratala ali kak tam pri nas se pravi pčetkorca.

- *Magdi, na sterom tali ste doma bili v Števanovci, gde ste doma pri starišaj bili?*

»Tam, kak je občina bila, odtistec tak petstau metrov na levjom kraji na

- *Prvi kejp od vas je tisti, gda ste pri prvoj spauvedi, gde pa gda je tau bilau?*

»Tau je štiridesetdevetoga bi-

Magda Bartakovič je duga lejta bila ravnateljica števanovske šaule

lau tōj v Števanovci pri cerkvi, gospaud Markovič so nas

ka vsakšoga so tak posamoga dolavzeli pa napravili so enga skupnoga tü, samo tejtoga že nega. Te dosta kaj tjejpov so nej redli, zato ka nej bilau mašinov za slikati. Müva z možaum, gda sva se oženila, te sva küpla enga, tak se je zvau, ka Pajtás. Potejm smo mi te že več tjejpov redli pa meli od družine.«

- *Mate en lejpi barvni tjejp, gda ste se ženili, sto je tauga redo?*

»Tau je šestdesetprvoga leta bilau, depa te tjejp je črno-bejli bejo pa fotograf Tanai ga je redo. Samo sledkar je on te črno-bejli tjejp vöpfungarbo pa te tak je barvni grato. Še prvin kak je vcujstano vöfarbati tjejp, nas je pejto, sto v kakšnom gvanti je bejo pa kakšno farbo je emo.«

- *Tistoga reda je še tau rejdko bilau, ka bi se stoj v gimnaziji tadale včijo, nej pa na visoko šaulo, ka ste vi skončali.*

»Tau je za stariše velka žmečava bejla, oni so pavri bili, vertivali so, s tauga so živeli, ka so pripauvali, ka so leko odali. Name šaulati je na mejsec 230 forintov koštalo, telko sem mogla plačati za dijaški dom. Šaula je v Somboteli bejla, depa dijaški dom najprvin v Kösze-gi, sledkar pa v Somboteli. Te dijaški dom, v toj zidini, gde smo mi v Somboteli bili, so v drugoj svetovnoj bojni špitale bile. Gda je moj oča za menov

kak sem go dja mejla, depa on kak betežnik, da so tam še špitale bile.«

- *Gda ste začnili včiti?*

Prvo spauved je mejla v domanjoj vesi; kejp je napravlo župnik Markovič

»Leta 1960 sem začnila včiti kak pčetkorca v osnovni šauli tōj v Števanovci, za najprvo plačo sem 800 forintov dubej-

Magda na motori s sinaum pa Irenko Pavlič

stere so v šauli naredli, tau se zato vidi, ka te je še dosta mlajšov bilau, nej?

»220 mlajšov je odlo v šaulo, pa samo iz Števanovec, zato ka te so Veričani pa Andovčani še doma v vesi meli šaule. Bejo taši razred, gde je dvatresti mlajšov bilau, skur telko, kak gnesden v cejlj šauli.«

- *Je eden taši kejp med tejmi, stere ste vö na sto djali, gda ste na motorbiciklini, kama ste se pelali?*

»Nikan nej, včila sem se voziti, samo te sledkar

sem taknjala pa za avto sem izpit üšla delat. Tak mislim, ka med ženami sem med prvimi bejla, stera je tistoga ipa avto

Z možaum na izleti v Visegradi

Z možaum sta mejla tri siné

brgej, tam je stau moj rojstni ram. Gda sva se oženila z možaum, te eden čas sva v arandi pri Martina Ani bila. Gda so se mlajši narodili, te za dve leta smo pa v tisti ram šli, ka ga je občina mejla. Tau je eden stari ram bijo, tam je stau, kak je zdaj pošta. Gda se je tretji sin naraudo, te smo ram dobili, ka je občina za školnike zidala, tau je leta 1965 bilau. Dobro je bilau tam, samo itak si nej na svojom bejo, drugo pa tau, ka je tam zato vsigdar larma bejla, zato ka skrak je bila šaula na igrišče.«

S kolejgarcami na števanovskoj šauli

dolavzeli, gda smo pri prvoj spauvedi bili. Tau dobro vej-

prejšo, je skur nej djauko. Zato ka on je ranč v tistoj sobi ležo,

la. Dja sem spoj rada včila, spoj rada sem mejla mlajše pa tau je tak bilau cejlak do konca, do leta 1997, gda sem v penzijo odišla. Malo je špajсно bilau, depa dja sem obadva moja brata včila. Dostakrat so me spitavali že njigvi mlajši, kak so me baugali ali če so nej nazajgoučali, gda sem ji včila. Nika lagvoga ne morem prajti, ranč tak so me baugali ali še bola kak drugi mlajši, tak ka s tauga sem dja nikdar nišo nevolu nej mejla.«

- *Več taši stari kejpov mate,*

vozila. Irena Pavlič je še mejla izpit, samo ona je nej vozila.«

- *Kak si nazaj mislim, vi ste vsigdar taši mirni bili, kak v šauli, tak doma, kak je tau leko mogauče?*

»Tak ka stariške so z nami doma tü vsigdar lepau gončali, nam so nikdar nika nej zapovedli, bola so nas prosili. Dja sem z dauma tau erbala pa te dja sem ranč tak bejla do svoji mlajšov pa do drugi tü, stere sem včila.«

Karči Holec

SLOVO NAJSTAREJŠIH OTROK OD VRTCA

»Prav vesel iz vrtca grem, veliko dobrega že vem. Pridno učil se bom v šoli, vrtca pa ne bom pozabil nikoli«.

potrebovali in še naprej gojili pozitiven odnos do njene rabe v šoli na Gornjem Seniku. Za zaključek pa naj povza-

sov: »Vse, kar moram vedeti o tem, kako živeti, kaj delati in kako obstati, sem se naučil v vrtcu. Ta modrost ni bila na vrhu gore visoke šole, temveč prav v samih temeljih vrtca. Naučil sem se tega: Vse deli z drugimi. Igraj pošteno. Ne prizadeni ljudi. Vedno daj vsako reč tja, kjer si jo našel. Pospravi za seboj. Ne vzemi, kar ni tvoje. Opraviči se, kadar koga prizadeneš. Pred jedjo si umij roke. Živi uravnoteženo življenje-vsak dan se malo uči, malo misli, malo

V soboto, 13. junija 2020, smo se v Vrtcu Gornji Senik poslovili od najstarejših otrok. Septembra bodo veselo zakorakali v šolo in prvič prestopili šolski prag. V vrtcu pa smo ob njihovem slovesu tudi pripravili krajši program.

Vse vzgojiteljice smo nanje zelo ponosne, saj so se v vrtcu veliko naučili. Lepih trenutkov, ki smo jih skupaj doživeli v času njihovega obiskovanja vrtca – od takrat, ko so kot majhni šele začeli obiskovati vrtec pa vse do njihovega slovesa – smo se spomnili ob predstavitvi fotografij. Še posebej pa me veseli, da so se vsi ti otroci ves čas v vrtcu pridno učili slovenščino, ki jo bodo

mem čudovito misel znamenitega pisatelja Roberta Fulghuma, ki govori o tem, kako zelo pomembno je, da otroci obiskujejo vrtec, saj se tam naučijo in ponotranjijo vsa osnovna pravila vedenja in dobrih medčloveških odno-

riši, malo slikaj, malo poj, malo pleši, malo se igray in malo delaj« (povzeto po Robert Fulghum).

Zapisala: Andreja Serdt Maučec

Fotografije: Bernadett Háhn in Andreja Serdt Maučec

Pred 20. leti so ga posvetili v duhovnika

Letos je bilo telovo v Porabju posebej lepo, saj so župnika Tíborja Tótha pred dvajsetimi leti, 14. junija leta 2000, posvetili v duhovnika, novo mašo je daroval prav na telovo. Ob tej priložnosti so mu čestitali in prosili za božji blagoslov za njegovo delo in tudi zasebno življenje verniki gornjeseniške župnije, ki so se mu zahvalili pri vseh svetih mašah (na Gornjem in Dolnjem Seniku, v Sakalovcih in v Števanovcih). Naša fotografija je nastala v števanovski cerkvi, kjer so mu čestitali verniki iz Števanovcev, Otkovcev, Andovcev in Verice-Ritkarovcev.

FS

Pod Srebrnim brejgom ...

... na slovenskem kraju pacin več nej en euro gé. Pa menje je tó nej, znauva je začno »gorgemati«.

Pošteno pa je gor vzelo pet chefov, steri so Michelinove zvezdice dobili. Najbole od vsej pa chef Ana Roš iz krčme Hiša Franko. Dvej zvezdice je dobila. Gvüšno pa je, ka Slovenci zvejkšoga tam nedo kile gor gemali. V tej pa takši restavracijaj se ranč pošteno nasüniti ne moreš, ka bi pa nut išo, moraš prekleto puno bukso meti. Zveškoga de se tadale gledalo, kelko trbej plačati pa de se po tejm gelo; gulaži, pice, skobacano mesou, krumpki takši pa ovakši, sendviči ... Depa kakoli, gratulejramo, ka se je takše dun zgodilo, ka dobro ime svoje krajine gor zdigavajo.

Vse bole pa sreča nisternin penzionistom gorgemle. Vse več varašov geste, ka so se organizeljrali pa starejše lidi kaulak vozijo. Najbole tau prav pride lidam, ka so sami, so trno daleč od poštiije, od baute, od padara, žmetno ojdijo pa vse takše. Šofer ali šoferka po takšoga človeka pride pa ga odpela, kama njemi trbej. Istina, ka takše eške nega vsepovsedi po Sloveniji, depa dun ji vse več geste. Pa tó tisti lidi, ka z dobre vole takše obredijo. Gratulejramo za takše delo.

Že skur 50 lejt je star, po nisterni najbukški, radio Val 202. Nej eške ranč, depa tüdi 48 lejt nej tak malo gé. Za té rojstni den so znauva vküper staučili trgé legendarni muzikanti Predin, Lovšin pa Kreslin. Depa na koncerti so nej lidi meli. Eške vsigdar so tau Corona koncerti, ka je na Vali 202 Koncert doma zovejo. Depa če bi vse že vcejlak normalno bilau, bi tej trgé muzikanti na koncerti lüdi kak blata po deži meli. Gratulejramo za rojstni den pa za velko volo, aj muzika v živo ne premine.

Gor je vzeu velki slovenski pisatel Drago Jančar tó. Neje kile gor vzeu, ka si ne bi stoj brodo. Nauvo nagrado kresnik je gor vzeu. Daubo jo je za roman To noč sem jo videl –Tau nauč sam go vido, steri je bil vözglašeni za najbukški slovenski roman slejgnji desejt lejt. Tau nagrado novine Delo davajo, kak do kresnika za leto 2019 tó dali. Tak je Jančar k cejli vrsti nagrad eške tau kcu j daju. Njemi leko gratulejramo? Drago, gvüšno ka til!

Na porabskom kraju našoga brejga pa pomalek Gorenji Sinik tó gor vzeme. Kak se čüje pa kak že skur gvüšno gé, tam zar za bauto de se lebda pod reflektorami začnola brsati. Brodim, ka kaj drugo pod sveklino reflektorov tó de se godilo. Kakša veselica pa kaj takšnoga se, vej, ranč tak ma zgoditi. Depa za veselice, za bale sveklina je nej najbukška gé. Vsiški vej, ka muzika, plejsanje, veseldje eške kaj drugo s seuv nosi. Ja, ranč tisto, kak si broдите. Takše pa je baukše v kmici delati, aj vsikši ne vidi. Depa Gorenjomi Siniki dun gratulejrati tó trbej.

Vsi pa gor ne gemlejo. Olimpija iz Ljubljane vse bole lagvo labdo brše. 2015. leta je klub prej vzeu Srb iz Merke Milan Mandarić. Obečavo je vsefele, depa na konci statistika svoje vej prajti. V peti lejtaj je 13, ja, trinajst trenerov dau miniti. Un pejneze dava, un lejko, si stoj brodi. Depa druga statistika nam kaže, ka dobre ekipe se vcejlak ovak delajo. Ne razmej se najbole na té šport, depa kak bi bilau, če bi se dva oženjeniva brž razpitala, če bi se samo tak malo vküper svadila?

Vse bole pa naš Srebrni brejg gor gemle. Vejn od sreče, ka skrak njega lidge znauva leko v Porabje pa Prekmurje ojdijo. Je srečen, nej dugo nazaj mi je od toga pripovejdo.

Miki Roš

Zgodbe vogerszkoga králesztva - 42.

PADAŠTVO Z NEMCAMI JE PRIPELALO DO REVIZIJE INO BOJNE

Madžarsko lüstvo je trianonski mér držalo za sploj nepravličnoga, zatok je grato glaven ciu vinešnje politike rosaga revizija grajnc. Najvekši tau lüdi je želo nazajdobiti vse zgüblene zemlé, ništerni pa bi bili zadovoljni z (etničnov) revizijov kra-

lejtaj. Tistoga ipa je nutrukivalo že više stau gezero vogrski sodakov.

Do revizij grajnc pa je med letoma 1938 ino 1940 donk brezi sodačkoga konflikta, po »mérnoj pauti«, z diplomatskov »pomočjav« Nemčije pa Italije prišlo. V geseni

prauti Sovjetom. Pitanje je rejšilo bombardéranje ednoga podkarpatskoga cuga ino varaša Košice (Kassa): madžarski sodački prejdnji so tomačili, ka so bili za njega krivi sovjetski fligarge, zatok je regent *Miklós Horthy* včasik vözglaso bojno prauti Sovjetom.

Madžarska sodačija je nej bila zavolé krepka, tau pa se je med bojnov tragično pokazalo. Takzvana »karpatska skupina« je sovjetsko grajnc prejkstapila 1. juliuša, de je pa že do konca leta zgübila več gezero sodakov ino vekši tau svoji škéri. Zavolo toga so se vogrski sodacke, šteri je bilau kauli 40 gezero, samo z okupacijskimi deli spravla-li, ozajek za frontnimi linijami. Zmejs so se dosta bíli s sovjetskimi partizanami ino mantrali civilno lüstvo.

Sprtoleti ino vleti 1941 so Hitler ino nemški sodački prejdnji eške nej terdjali od Madžarov, aj aktivno pomagajo v bojni prauti Sovjetom. Gda pa je fronta dojstanila, so je včasik pozvali. Sprtoleti 1942 je vogrska vlada taposlala nauvo sodačijo z 200 gezero sodakami (tzv. »2. madžarsko sodačijo«), če rejsan gi je nej mogla prave škéri ino mašine dati. Sodacke bi mogli skrb meti na 200 kilomejterov dugo frontno linijo pri reki Don, za tau pa so bili preslabi ino premalo je je tö bilau. Gda so januara 1943 Sovjeti prejkzbili linije, je od vogrski sodakov skoro 40 gezero spadnilo, 35 gezero je bilau ranjeni ino 60 gezero od nji so odpelali v robstvo. Zavolo tragedije 2. madžarske sodačije so bili konservativni kraugi ino vlada *Miklósa Kállayna* gvüšni, ka se trbej začniti anglati z Anglo-Američani za ejkstra mér ino vöskočiti z bojne. Zavolo toga pa so se nemški prejdnji odlaučili, ka sodački okupérajó Madžarsko. Prislili so Horthyna, šteri je tak

dopüsto, ka se je 19. marciuša 1944 tau rejsan zgodilo. Vlada *Dömena Sztójayna* je baugala Nemce ino razpistila levičarske pa drüge opozicijske stranke, zvün svoji je dojzapotvödala vse drüge novine, vöminila vse županijske pa varaške voditele ino aretérala tri gezero neprijateljski lüdi. Veuka sprememba je prišla v situaciji 800 gezero domajni Židauvov tö. Po nemškoj zapauvedu ino s pomočjav

štere je dobila po leti 1937 ino zgłasi bojno prauti Nemcom. Nej se pa je prišikalo vöskočiti, zatok je Horthy - na nemško truncanje - dojpravo s svoje funkcije.

Prvi človek Madžarske je grato voditel »püščičarov« (nyilaskeresztesek) *Ferenc Szálasi*, šteri je do slejdnjoga megjenja vödržo pri Nemcaj ino njinoj bojni. Zavolo toga se je strejlanje na Madžarskom končalo eške samo apriliša 1945 (dugo

Nemški, taljanski, romanarski ino vogrski sodački robi v rusoškoj zimej leta 1943

jin pauleg grajnec tö. Vsi so gučali, ka more do toga priti brezi bojne, niške pa je nej dau valati, ka se tau leko rejsan posreči. Niške je nej mogo vödeti, ali pride do nauve bojne, vsikši realni političar pa je znau, ka trbej pokazati mauč. Svojo sodačijo so zatok začnili vekšati pa pobaukšavati tisti, šteri so v slejdnjoj bojni gvínili, depa tisti tö, šteri so zgübili v njej. Zavolo trianonskoga méra je bila madžarska sodačija zao-stanjena. Sodačka doktrina pa je bila gvüšna, ka pride do bojne, v šteroj de glavno rejč mejla tehnika. Zatok so začnili postavlati čapate, šteri so bili motorizérani ino so se leko naglo gibali. Od leta 1932 so mogli vsi moški, šterim je bilau tau naprejspisano, odslužiti 12-18 mejsecov v sodačiji, ki je mejla vsikdar več tankov ino mašinski pükš. Leta 1938 so začnili tzv. »györski program«, v šterom so steli v pet lejtaj eno milijardo pengónov dati sodačiji. V istini so za najbolje moderne sodačke škéri ponücali eške dosta več penez, program so pa skončali v dvej

1938 so k Madžarski nazaj prikapčili tiste tale Slovaške, gde so zvekšoga Vaugri živel (Felvidék), marciuša 1939 Podkarpátje (Kárpátalja), augustuša 1940 pa söverne tale Erdeljskoga s krajinov Sekeljov. Sodake je Madžarska poslala samo te, gda je apriliša 1941 prejkvzela nekdešnje svoje krajine od Jugoslavije (med njimi Prekmurje). Teritorij rosaga je skoro duplanski grato, v njem je mesto 9 miljaunov že skoro 15 miljaunov lüdi, od toga 77 procentov Vaugrov živel. Madžarska družba je revizijo dočakala s strašno veukim veseldjom, sausedni narodi pa so bili čemerni ino začnili eške bole odürdjavati Vaugre. Že od sprtolejtja 1941 so nemški sodački prejdnji pripravlati veuko akcijo prauti Sovjetskoj zvezi. Madžarski voditeli so se znajšli v veukoj dilemi: konservativni ino demokratični kraugi so računali, ka Nemci zgibijo ino so zatok steli vöostati z bojne; tisti na drügoj strani pa so se čüdivali veukim sodačkim uspehom Nemčije ino se željli priklüčiti k njenoj bojni

Svetek znauvične priklüčítve Prekmurja k Madžarski v Murskoj Soboti (28. juniuš 1941)

madžarski šandarov pa kancelajski sodelavcov so začnili Jude v getone zaperati ino je sledik deporterati v delovne pa koncentracijske lagere. Do konca junija 1944 so vödopelali skoro 440 gezero lüdi (vekši tau Židauvov zvün Budimpešte), od šteri se je samo sploj malo povrnaulo domau. Prauti vödpe-lanjom se je postavilo dosta lüdi doma ino na tihinskom, Anglo-Američani pa so bili že v Normandiji. Zatok je julija 1944 Miklós Horthy dojstavo deportacije ino tak sta dvej tretjini od 250 gezero peštar-ski Židauvov živi ostali. Od začetka septembra 1944 je bila sovjetska sodačija že na Erdeljskom, madžarski voditeli s Horthynom pa so čakali, ka v rosag pridejo zahodni zavezniki (nyugati szövetségesek). 11. oktobra so v Moskvi donk podpisali dokument, ka prej Madžarska vösprazni vse krajine,

sma tak znali, ka pri Nemes-medvesi, nej daleč od našoga Porabja), civilno lüstvo je dosta trpelo. Sovjetski soda-ki so bili dostakrat ranč tak nesmileni kak prva njiláške, več deset gezero lüdi so odpelali na prisilno delo v Sovjetsko zvezo.

V štiri lejtaj drüge svetovne bojne je od 14 miljaunov lüdi na Madžarskom mrlau kauli 900 gezero, od toga 350 gezero sodakov ino 500 gezero Židauvov. V sovjetsko robstvo je prišlo kauli 600 gezero lüdi, zvekšoga sodakov, de je pa med njimi bilau više stau gezero civilistov tö. 300 gezero sodakov se je prejkda-lo Anglo-Američanom, zvün toga pa je prišlo do veuke gos-podarske škode tö, skoro 40 procentov cejlóga državnoga imanja je na nikoj prišlo. Začniti znauva je bilau vr-nau tak žmetno kak po prvoj svetovnoj bojni.

-dm-

PETEK, 26.06.2020, I. spored TVS

7.00 Dobro jutro, Poročila, 9.05 Otroški program: Op! 10.00 Poročila, 10.10 Klic z gora, igrano dokumentarni film, 11.05 TV-izložba, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Svoboda v Tatrah, slovaški dokumentarni film, 15.50 Mi 4je: Dolga sobota, nemška nadaljevanka za mlade, 16.20 Fina gospa (V.), angleška humoristična nanizanka, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Circom Regional: Onesnaženje iz jeklarne, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 18.05 Infodrom, poletje 2020, informativna oddaja za otroke in mlade, 18.15 Puja Pepa: Kukavica, risanka, 18.25 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Kam le čas beži, 65 let Štirih kovačev, jubilejni koncert, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Poljub smrti, ameriški film, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

PETEK, 26.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.00 Videotrak, 10.30 Dobro jutro, 12.35 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.30 Alpe-Donava-Jadran, 14.10 Koncert, 16.20 Migaj z nami, oddaja za razgibano življenje 17.00 Zmage so doma: Nogomet - FIFA svetovno prvenstvo 2010: Nemčija - Španija, polfinale, 18.10 Zgodbe iz gozda: Sonaravno gozdarjenje v Sloveniji, dokumentarni film, 19.00 Koncert doma: Buh, 20.00 Nedoržen, britanska nadaljevanka, 20.55 Več po oglaših: Lov, slovenska nadaljevanka, 21.20 Genij, ameriško-angleški film, 23.05 Koncert doma: MRFY, 0.00 Videotrak, 0.30 Info kanal

SOBOTA, 27.06.2020, I. spored TVS

6.05 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.10 Infodrom, poletje 2020, informativna oddaja za otroke in mlade, 10.20 Mi 4je: Begunci, nemška nadaljevanka za mlade, 10.45 Osvežilna fronta: Pornografija, oddaja za mladostnike, 11.10 TV-izložba, 11.25 Tipično slovensko: Harmonika, izobraževalno-dokumentarni film, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 TV-izložba, 13.40 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Kaj govoriš? = So vakeres? 15.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Naš vsakdanji kruhek: Najboljši par, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip: Čujte z menoj, 17.35 Slovenski magazin, 18.00 Ozare, 18.10 Družinska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 18.40 Erika: Naelektreno plesno tekmovanje, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.05 Neločljiva prijateljica, argentinski film, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Deklina zgodba (III.), ameriška nadaljevanka, 23.15 Sedmi pečat: Neruda, koprodukcijski film, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

SOBOTA, 27.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Spomini: Stane Kirn, dokumentarna oddaja, 11.45 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 13.00 Čez planke: Lihtenštajn - 300 let kneževine, 14.15 Zmage so doma: Nogomet - FIFA svetovno prvenstvo 2010: Urugvaj - Nemčija, tekma za 3. mesto, 16.10 Koncert za Milano, 17.50 Čap - trenutki odločitev, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.05 Lepo je biti Mozart, glasbeni TV film, 22.05 Zvezdana, 22.55 Poletna noč: Dan ljubezni - poklon Dušanu Velkaverhu, 1.10 Videotrak, 2.05 Info kanal

NEDELJA, 28.06.2020, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.05 Govoreči Tom in prijatelji: Polomija dvojnega zmenka, risanka, 10.15 Španski učitelj: Grafiti, nizozemska otroška nanizanka, 10.40 TV-izložba, 10.55 Prislusni mo tišini, 11.25 Ozare, 11.30 Obzorja duha, 12.05 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Kam le čas beži, 65 let Štirih kovačev, jubilejni koncert, 15.20 Tazeka, francosko-maroški film, 17.00 Poročila ob petih,

Šport, Vreme, 17.20 Košnikova gostilna, 18.30 Muk: Lov na ptice, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Gospa Wilson, britanska nadaljevanka, 21.00 Intervju: dr. Jože Bavcon, 21.55 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Najgloblji zemljan v kopalkah, dokumentarni film, 23.30 Operne arije: Sopranistka Simona Raffanelli Krajnc (P.I. Čajkovski: Evgenij Onjegin), 23.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.20 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.10 Napovedujemo

NEDELJA, 28.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.15 Videotrak, 7.10 Duhovni utrip: Čujte z menoj, 7.25 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 8.00 Glasbena matineja, 9.45 Družinska kuhinja s Catherine, oddaja o kuhanju, 10.10 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 12.00 Gajin svet, slovenski mladinski film, 13.25 Mogočne ladje: Arktika, potopis, 14.20 Žogarija, 15.00 Zmage so doma: Nogomet - FIFA svetovno prvenstvo 2010: Nizozemska - Španija, finale, 17.30 Goli, dokumentarni film, 18.50 Videotrak, 19.55 Nogomet - državno prvenstvo: Olimpija : Maribor, 30. kolo, 23.05 Žrebanje Lota, 23.15 Zvezdana, 0.15 Videotrak, 1.15 Info kanal

PONEDELJEK, 29.06.2020, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Nanga Parbat: Gola gora, dokumentarna oddaja, 11.00 Na poti z Željkom Kozincem, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.35 S-prehodi, 15.05 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.20 Dober dan, Koroška, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 New neighbours - Novi sosede: Samo en bog, dokumentarna serija, 17.55 Na kratko: Pametna mesta, 18.00 Malčki: Divine kaprice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Platforma: Pot do horizonta - »Prekmurska« likovna umetnost, 23.25 Glasbeni večer, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.05 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.00 Napovedujemo

PONEDELJEK, 29.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 11.00 Družinska kuhinja s Catherine: Slavnostna večerja, oddaja o kuhanju, 11.30 Poletno jutro, 13.25 Obzorja duha: Škof Anton Mahnič, 14.20 Nogomet - državno prvenstvo: Olimpija : Maribor, 30. kolo, 16.20 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.15 General Borojević, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Mogočne ladje: Amazonsko porečje, potopis, 20.55 Več po oglaših: Odstop, slovenska nadaljevanka, 21.25 Dediščina Evrope: Smodnik, britanska nadaljevanka, 22.35 Korejska vojna: Neskončna vojna, koprodukcijska dokumentarna serija, 23.30 Kratki igrani film, 0.00 Videotrak, 0.55 Info kanal

TOREK, 30.06.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Skriti vrh, dokumentarna oddaja, 11.00 Na poti dražgoškega pohoda, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Duhovni utrip: Čujte z menoj, 14.55 TV-izložba, 15.10 Kanape - Kanapé, oddaja za mlade, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Sledi: JNA - večna armada, ki je ni več, dokumentarna oddaja, 17.55 A veš, koliko te imam rad: Ljubo doma, risanka, 18.05 Čebelice: O kralju, ki ni maral pospravljati, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Meso in kri, britanska nadaljevanka, 20.50 Videti El Aauin, dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Spomini: Anica Mikuš Kos, 1.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.55 Napovedujemo

TOREK, 30.06.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 11.00 Poletno jutro, 13.10 Glasbena oddaja, 15.00 Zmage

so doma: Kolesarstvo - dirka po Franciji 2017: 17. etapa, 17.10 Intervju: dr. Jože Bavcon, 17.55 Tretja generacija, dokumentarni film, 18.55 Videotrak, 20.00 Afriški kralji: Trenutek v času, avstrijska dokumentarna serija, 20.50 Več po oglaših: Mediji za umret, slovenska nadaljevanka, 21.30 Vrnitev na Itako, francosko-belgijski film, 23.00 Kaj govoriš? = So vakeres?, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

SREDA, 01.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Od Alp, po reki do morja, 11.00 Na poti na Kriško goro, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.35 TV-izložba, 14.50 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.05 Pod drobnogledom - Nagyító alatt: Geotermikus energia/Geotermalna energija, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Meja je samo nebo, 2. del dokumentarne oddaje o prof. dr. Igorju D. Gregoriču, 17.50 50 knjig, ki so nas napisale: Ela Peroci: Muca Copatarica, 18.00 Čarli in Lola: Nisem bila jaz!, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Čisto nora, argentinski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 MamaOčeSin, britanska nadaljevanka, 23.50 Meja je samo nebo, 2. del dokumentarne oddaje o prof. dr. Igorju D. Gregoriču, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 01.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 11.15 Družinska kuhinja s Catherine: Slavnostna večerja, oddaja o kuhanju, 11.35 Poletno jutro, 13.30 Sledi: JNA - večna armada, ki je ni več, dokumentarna oddaja, 14.10 Košnikova gostilna, 15.30 Angelov dotik, dokumentarni feljton 16.00 Zmage so doma: Kolesarstvo - dirka po Franciji 2018: 19. etapa, 18.00 00:02:33 raja, portret Jake Judniča, 18.55 Videotrak, 20.00 Glasbena dokumentarna oddaja, 20.55 Žrebanje Lota, 21.00 Več po oglaših: Vandali, slovenska nadaljevanka, 21.35 Krvavo mleko, francoski film, 23.05 Govori glasneje, dokumentarni film, 0.00 Videotrak, 0.55 Info kanal

ČETRTEK, 02.07.2020, I. spored TVS

6.15 Kultura, Odmevi, 7.00 Poletno jutro, 9.00 Otroški program: Op! 9.55 TV-izložba, 10.10 Ko se svetovi srečajo ... zgodbe priseljencev, dokumentarna oddaja, 11.00 Na poti z Boso nogo, dokumentarna oddaja, 11.50 Vrtičkarji, slovenska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 TV-izložba, 13.50 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 14.40 Slovenski utrinki, 15.05 Moj gost/Moja gostja - Vendégem: Hadik Mihály / Mihael Hadik, portretna oddaja, 15.40 Otroški program: Op!, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Tipično slovensko: Dvojina, izobraževalno-dokumentarni film, 18.00 Dinotačke: Kar se je majalo, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Najglasnejši glas, ameriška nadaljevanka, 20.55 Velike osebnosti 20. stoletja: Voditelji, britanska dokumentarna serija, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 MamaOčeSin, britanska nadaljevanka, 23.55 Tipično slovensko: Dvojina, izobraževalno-dokumentarni film, 0.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.45 Napovedujemo

ČETRTEK, 02.07.2020, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.55 Napovedujemo, 11.00 Poletno jutro, 12.50 Meja je samo nebo, 2. del dokumentarne oddaje o prof. dr. Igorju D. Gregoriču, 13.30 Zmage so doma: Ritmična gimnastika - svetovno prvenstvo 2019, mnogoboj, 14.20 Zmage so doma: Olimpijske igre 2000 - Rokomet: Slovenija - Francija, 16.00 Kam le čas beži, 65 let Štirih kovačev, jubilejni koncert, 18.00 Mama je ena sama, slovenska dokumentarna povest, 18.55 Videotrak, 20.00 Tamponi, naši najbližji sovražniki, francoska dokumentarna oddaja, 20.55 Več po oglaših: Avguštnika, slovenska nadaljevanka, 21.20 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.20 Glasbena oddaja, 23.25 Videotrak, 0.25 Info kanal

Bi se radi veliko igrali in smejali, medtem ko se razvija tudi vaše jezikovno znanje?

Vabimo vas, da se udeležite našega

POLETNEGA SLOVENSKEGA TABORA,

na katerem vas čakajo vesele jezikovne in druge zanimive aktivnosti, kot so pohodi v naravo, rokodelstvo, športne, plesne in glasbene dejavnosti.

Tabor bo potekal od

20. do 24. julija 2020 (od ponedeljka do petka), med 8. in 16. uro.

Lokacija: Slovenski kulturni in informativni center v Monoštru.

Pričakujemo prijave osnovnošolcev.
Število udeležencev je omejeno.
Za otroke bomo zagotovili kosilo in malico.
Tabor je brezplačen.

Rok za prijavo: **6. julij 2020**

Prijava in dodatne informacije:

biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com,
ali 00 36 94/380-208

Szervező: Magyarországi Szlovének Szövetsége
Organizátor: Zveza Slovencev na Madžarskem

Szeretnétek sokat játszani és nevetni, miközben fejlődik a nyelvtudásotok is?

Gyertek el

NYÁRI SZLOVÉN TÁBORUNKBA,

ahol vidám nyelvi és különböző izgalmas foglalkozások várnak titeket! Természetjárás, kézműveskedés, sport, tánc és zenei foglalkozások.

A tábort

2020. július 20-24. között (hétfőtől péntekig) 8-16 óráig tart.

Helyszín: Szlovén Kulturális és Információs Központ, Szentgotthárd

Várjuk az általános iskolás gyerekek jelentkezését.
A létszám korlátozott.
A gyerekek részére 1 meleg étkezést és 1 uzsonnát biztosítunk.
A részvétel ingyenes.

Jelentkezési határidő: **2020. július 6.**

Jelentkezés és további információk:

biserka.bajzek@gmail.com, nikoletta.vajda@gmail.com,
illetve 00 36 94/380-208 telefonszámon

Szervező: Magyarországi Szlovének Szövetsége
Organizátor: Zveza Slovencev na Madžarskem

Sunce stanjuje s pavörnim razločkom

Najkračšo nauč v leti mamó šegau svetiti 24. juniuša, na ivanovo, pravi poletni sunčni obrat (napforduló) pa pride že 20-21. juniuša. Dobro je znati, ka je najbolje rani sunčni vzhod že pred tejm datumom, sunce pa 4-12 dni po tistom skoro v gnakom cajti stanjuje. Dosta se šté, na šterom konci rosaga zordjo gledamo.

Če je leta 2020 na našom Gorenjom Seniki (v najbolje zahodnoj vesnici na Madžarskom) med 14. ino 17. juniušom sunce v 5:00 zrankoma gorstanilo, se je v Budimpešti med 12. ino 20. juniušom tau zgaudio že v 4:46. Zmejs pa je v najbolje vzhodnoj vesnici rosaga, v Garbolci sunce najbolje rano gorprišlo: med letošnjim 10. ino 22. juniušom djenau v 4:29. Té pavörnri razloček je zavolo daljine - med Gorenjim Senikom ino Garbolcom 7 geografski stopinj razločka geste, vési sta si v lufti daleč 525 kilomejterov.

V cajti poletnoga sunčnoga obrata se začne astronomsko poletje. V etom cajti »odi« sunce na nébi najvišiše, dnevi na

kračši (oprvim samo za par sekund ali par minut na den). Sunčni obrat pa ne pride vsikdar v gnakom časi, letos je tau

Astronomsko poletje se je tó začnilo - Jadransko maurdje čaka turiste z Vogrske ranč tak

Vogrskom so dugi skoro 16 vör. Od sunčnoga zahoda do znauvičnoga vzhoda miné kauli 8 vör, de je pa nej cejli cajt kmica: ta kraljuje zvekšoga samo med trifrtale 10 večer ino trifrtale 4 zrankoma. Po 21. juniuši se začne sunce pá spiščavati, dnevi grtújejo

bilau 20. juniuša v 23:43. Tisti den je sunce na sövernóm tečajniki (sarkkór) 27 vör na nébi ostalo pa nej dojodišlo. Špajсно je, ka vrnau te, gda svetimo začetek poletja, začnejo dnevi vsikdar kračši grtúvati.

-dm-

www.radiomonoster.hu

porabje.hu

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtrek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB